

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАСТОДНЕВНО

ГОДИНА XV БРОЈ 282.

10. ОКТОБАР 1985.

ЦИЈЕНА 10 ДИНАРА

СЈЕДНИЦА ОПШТИНСКОГ КОМИТЕТА СК БУДВА

ПОЗИТИВНО ОЦИЈЕЊЕНА ИЗБОРНА АКТИВНОСТ

Анализа о току, садржају и резултатима изборне активности за секретаре и секретаријате у основним организацијама и Активи комуниста радника била је предмет расправе на посљедњој сједници Општинског комитета Савеза комуниста. У раду сједнице учествовао је Рајко Јелић, члан ЦК СК Црне Горе.

Избори су, речено је, успјешно спроведени и били су прилика да се критички размотре активности и конкретно оцijене резултати рада у минулом двогодишњем периоду. И поред одређених слабости састанци су, иако су одржани у јеку туристичке сезоне били добро припрем-

* ИЗБОРНИ ДИЈАЛОГ ПОКРЕNUO МНОГЕ АКТИВНОСТИ У ООСК * СВЕ БОЉИ РЕЗУЛТАТИ У ЗАШТИТИ ИМОВИНЕ И ИНТЕРЕСА ДРУШТВА * ВИШЕ ВРИТЕ О ПРИЈЕМУ МЛАДИХ У СК * УЧИЊЕН РАДИКАЛНИ ЗАОКРЕТ У АКТИВНОСТИМА НА РЈЕШАВАЊУ АКТУЕЛНИХ ПРОБЛЕМА И ЗАТВАРАЊУ БРОЈНИХ ОТВОРЕНИХ ПИТАЊА

љени и посјећени, рекао је у уводном излагању секретар Предсједништва Општинског комитета Владо Дулетић.

У току изборне активности организације и чланство покренули су и анализирали бројна питања из домаћег освајавања политике економске стабилизације. Посебна пажња посвећена је даљем развоју и унапређивању друштвено-економских односа. Подстицај у разматрању тих и других отворених питања

дао је Дугорочни програм економске стабилизације.

Ипак, постављени задаци с тим у вези недовољно се остварују у организацијама као што су „Монтенегротурист”, КСРО „Јужни Јадран”, РО Јадрански сајам, и, посебно СИЗ материјалне производње. Из тих и других разлога истакнута је по треба даљег развоја друштвено-економских односа у удруженом раду на принципима програма економске стабилизације.

Наглашено је да су у изборним активностима биле присутне не мале слабости. Садржина изборне активности у неким организацијама СК била је искључиво сведе на избор секретаријата и секретара. Изборима се, значи, прилазило формално, по вршило и, у основи неодговорно. Четири основне организације СК — Културни центар, Органи управе, Пекара „Топола” и Мјесна заједница Будва два, прекорачиле су крајњи рок за одржавање састанака.

Састанци су показали да се у појединим срединама не доволна пажња поклања унапређивању политичке награда према раду. Мјесто се уступа уравнитељици, па расподјела каква је сада у многим основним организацијама удруженог рада није постала покретачки мотив за веће залагање у раду, бољој организацији, штедњи, већој продуктивности, радионици, новаторству и слично.

Комунисти су посебну пажњу посветили задацима на извршавању програма обнове послије катастрофалног земљотреса. Дошло је до значајних позитивних промјена на обогаћивању туристичке понуде. Интензивирани су послови на обнови старе Будве, а не улази се у непривредне инвестиције.

Предизборни и изборни дијалози у основним организацијама Савеза комуниста били су прилика да се сагледају и оцјене домети и резултати акције Савеза комуниста на заштити друштвене имовине и друштвених интереса. Оцјена је да су на

том плану заустављени разније изражени негативни процеси. То се посебно односи на планирању и уређењу простора, срећивању имовинско-правних односа, пореске политике, затим (не)захватања друштвених ренте, спречавање узурпације друштвеног земљишта и, посебно, онемо гућавању бесправне градње.

Истакнуто је да опада интересовање за пријем у чланство Савеза комуниста. По-себно забринава што у појединим срединама радници такво интересовање не покаzuју, као и да се не одазивају позивима за присуство на састанцима ООСК, мада су они увијек отвореног типа. Неприсуствовање састанцима било је присутно и у изборним активностима. На састанцима се углавном указује на тренутне проблеме, а мање се говори и расправља о правцима дјеловања Савеза комуниста на његовом мјењању.

Једна од већих слабости у раду је што се недовољна пажња поклања обнављању редова Савеза комуниста. Пре-ко тридесет одсто организација у протеклом дговодињем периоду нијесу примиле ни једног новог члана.

Договори су испоштовани око избора секретара и члана нова секретаријата. Од 217 њих 209 први пут су изабрани у ова партијска тијела. Од 53 новоизабрана секретара, само су шест из руководних структура у организацијама удруженог рада. У томе је, како је наглашено учињен значајан корак напријед.

Д. Њоваковић

Два упражњеља мјеста у Општинском комитету СК, која су настала смрћу Урош Греговића и од ласком на једногодишње школовање у Партијску школу у Кумровцу — Новице Војничића, попуњена су избором двојице нових чланова. На сједници Комитета, тајним гласањем,

За руководиоца Центра за марксистичко образовање именован је Јово Гревовић, магистар политичких наука из Петровца.

СЕПТЕМБАРСКИ ПОЖАРИ

ЧОВЈЕК ПАЛИ И ГАСИ

ПОДУГО ВЕЋ — ПРЕЦИЗНИЈЕ речено од првих дана септембра — на нашем подручју се води даноноћна, огорчена борба са ватром. Пламени језици су у серији пожара „пробали” ове што је природа вјековима овде стварала: маслинова стабла, борову шуму, винограде и воћњаке, макију и ситногорицу на великом прстору.

С обзиром да још понегде пламти, штете нису процијењене, али је извесно да су велике и мјере се, милијардама.

Ипак човјек је и овога пута показао да итекако може да се носи са стихијом: није било људских жртава, од ватре су спашена бројна села и насеља.

ОДБРАЊЕНА СЕЛА

Током врућег септембра у нашој општини је горело на више страна. Прво у Реже-

штанима, „територијалцима” и уз помоћ специјалних авиона типа „канадер” побиједили су ватру.

Било је то као на правом фронту, каже Владо Каџанетра, секретар Мјесне заједнице Свети Стефан. — Ни ко није мислио на ноћ, сан, умор... Преморени ватрогасци који данима нису одлазили кући чинили су чуда. Ни за корак по неприступачном терену нису заостајали мјештани. Била је то трка у којој је свако грабио цријево, крамп, лопату и друго како би наудио пламену, правијају све своје непријатељство а људи овога краја спремност и одважност у од судним моментима. Тешко је вади сат-два у колима, воза-

Пожар отјерао госте

У гашењу пожара у Боки Которској и Будви учествовали су и радници. Они запослени у каторским фабрикама гасили су ватру у Горњем Грбљу — тамо још увијек гори и ватра се шири према под ловћенским селима — а угоститељи из Светог Стефана нису спавали ноћу када је горело око нашег познатог љетовалишта. То им није сметало да ујутру насмијани дођу у хотеле и послужују госте који су када су чули шта се забијало претходне ноћи, заједно написали захвалницу особљу „Светог Стефана” за угоститеље који су гостили ноћу ватру а дану изванредно обављали свој посао.

На Црногорском приморју, иако је почeo октобар има још доста туриста. Нарочито странаца који су запослени овдашње хотеле. Они нерадо слушају приче о пожарима, али већина њих се не обазира на оно што се око дешава. Са Јаза, као да је избио пожар, мно-ги су отишли прије времена. По пријечима мјештанина Марка Ковачевића нису помогла ујеврања да су безbjедни. Страх од ватре је био већи.

вијима је човјек надјао са стихију послије вишедневне огорчене борбе. Затим је по жар избио на подручју Горњих Побора и проширио се на Горњи Грбља. Ефикасно су затим угашени пожари у Светом Стефану и селу Куљачама. Потом је бујну највећи пожар овог љета — у Доњем Грбљу. Даноноћно је трајала борба за спас села Вишњева, Кримовице и других која чине Петоселицу, као и за одбрану Польопри вредног добра „Бока” у Мрчевом пољу. Одмах затим бујнула је ватра у брду Дубовица код Буљарице.

Борба је уродила плодом. Спашена су села у атару Режевића и Грбља, у Куљачама, на Светом Стефану и другије су акције такође биле правовремене и — ефикасне. Ватрогасци којима је душа била „у носу”, заједно са мје-

рећи кога истаки прије — ко мандира Вању Јовановића који је у току 24 часа спа-ча Зорана Капу који је са цистијерном стизао тамо гдеје други нису могли или неког мјештанина. Спријечили су ти момци да ватра продре у наше познато туристичко насеље, да се локализују сви други пожари.

БЕЗ ОПРЕМЕ

Медаља међутим, има и другу страну. Колико има мјеста похвалама заиста од важним ватрогасцима и савјесним мјештанима, толико има и разлога за критику. Против стихије се на овом подручју често ишло — стихијно. У Мјесној заједници Свети Стефан рецимо немају ништа од опреме за превентивно дјеловање па чак ни за — гашење. Јуди су ишлі голоруки према ватреној

линији, а по мраку и неприступачном терену многи су тумарали јер нису имали чак ни обичне батеријске лампе. Ноћи чувар у хотелу „Мае страл” Крсто Дивановић по што нема сирене за узбуђивање, револвером је отглашавао пожаре и тако окупљао мјештансне!

Слично је било и другдје. Недостајале су цистијерне али и други обичан алат који је потребан у оваквим приликама.

И на крају ко су пиромани? Ово питање се често чује, а има за то и разлога. Пожар у Режевићима када је изгорјело око 1.500 стабала стотинских маслиница и вриједна шума изазвао је мјештанин Лука Радовић, спаљујући коров у свом маслињаку. Велики пожар у Горњим Поборима изазвао је Крсто П. Марковић бацајући неконтролисано опуштац од цигарете. Име изазивача пожара у Доњем Грбљу још није са општено, али се претпоставља да је он плод непажње мјештана. Пожар у насељу Бијели до у Будви када је замало изгорјело више кућа, настало је приликом спаљивања смећа у дворишту једног мјештанина.

Када падну прве кишне — до тада ће вјероватно још горети — и мало се расхладе чела, биће времена за размишљање. Из бројних прешака и пропуста током септембра треба извући праве поуке како се ово не би по нављало. Јер за пожаре ипак не можемо сву кривицу свалити на петомјесечну сушу и немарност појединачца.

С. Грегорић

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакционски колегијум. Главни и одговорни уредник: Владимир Станишић. Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва, телефон: 41-194 — Број жијро-рачуна 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: РО З, гравицке производе и услуге „Андреја Паљашић“ — Котор — Претплата: годишња 350 дин.; за иностранство 10 долара. — Рукописи се не враћају

ИЗ РАДА ОПШТИНСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЦРВЕНОГ КРСТА

ВЕЛИКА САБИРНА АКЦИЈА

ЦРВЕНИ КРСТ ЦРНЕ ГОРЕ, преко општинских организација Црвеног крста и у сарадњи са свим друштвено-политичким организацијама, 11. и 12. октобра 1985. године, организује IX САБИРНУ АКЦИЈУ.

Циљ акције је прикупљање материјалних добара за пружање помоћи народу Мексика — тешко страдалог у недавним земљотресима, као и стварање резерви за пружање помоћи у свим елементарним и масовним несрећама и грађанима којима је потребна помоћ друштва.

У овој акцији, према Одлуци Штаба сакупљаје се новац и храна са дужим роком трајања, дјелови намјештаја, постељина, одјевни предмети, учбеници, школски прибор, лекови и папира.

Акцијом ће се обухватити мјесне заједнице, радне организације и организације удруженог рада, друштвено-политичке и друштвене организације, као и сва насељена мјеста и цјелокупно становништво.

Активност у извођењу акције одвијаће се путем мјесних организација Црвеног крста у оквиру мјесних заједница уз учешће и помоћ свих друштвено-политичких структура.

Прилоги грађана прикупљају се путем новчаних бона и спискова дародаваца, а радне организације новчане прилоге дозваљају на једро рачун ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЦРВЕНОГ КРСТА број 20710-687-351 код СДК.

Молимо радне организације и грађане да поклоне и одлуке о поклонима било у новцу или у роби у рукама организацијама Црвеног крста за подручје своје мјесне заједнице или путем активиста који ће вас посетити у дане акције.

Поклони треба да буду уредно упаковани и употребљиви.

Очекујемо да ћете и овом приликом изразити солидарност и тиме дати значајан допринос сталним напорима и задацима Црвеног крста у остваривању његових историјских и традиционалних хуманитарних циљева.

УСВОЈЕН ПРОГРАМ АКТИВНОСТИ

Предсједништво Општинског комитета СК Будве на сједници од 9. октобра усвојило је програм активности основних организација и организација општинских тијела СК у вези предлагања и утврђивања кандидата у органе СК Црне Горе и СКЈ у предстојећим изборима. Предвиђене активности у 53 основне организације СК треба да буду завршене до почетка децембра а потом ће општински комитети разматрати приспјеле сугестије и предлоге и доставити их Централном комитету СК Црне Горе.

Предсједништво је одлучило да се пострадајом становништву главног града Мексика додијели новчана помоћ у износу од 100.000 динара. Такође је одлучено да се за издавање публикације о IV пролетерској бригади, у којој је било доста бораца са подручја наше општине, додијели новчани прилог, као и за Титов фонд.

Изложбе све више привлаче

ИЗ РАДА ЈАДРАНСКОГ САЈМА

УСПЈЕШНА СЕЗОНА

ЈАДРАНСКИ САЈАМ још није затворио своје капије — слиједи још једана велика октобарска изложба, али се може рећи да је главни посао завршен. И мада је још рано за својење биланса у овом колективу су сагласни да је евогодишња сезона била веома успешна. Како по броју посетилаца на изложбама, тако и по финансијским резултатима.

— Наше изложбе је ове сезоне посетило преко 500.000 туриста из различних крајева света, што спада међу рекорде које до сада нисмо за биљекили, каже Јанко Ражнатовић, генерални директор Јадранског сајма — Томе је свакако допринијела рекорд на посјета туристичког буџанског ривијери, али и цијелом Црногорском приморју, као и квалитет наших изложби.

У пет сајамских хала и на отвореном простору јадрански сајам је од почека марта до ових дана организовао осам већих изложби међу којима и неколико међународних. Највеће интересовање је владало за Јећти сајам — продајну изложбу која је ће тос трајала два и по мјесеца.

— Једино је штета што ће тос у оквиру Јећти сајма нијесу наступили излагачи из земаља у развоју као што је то годинама овде било, истиче Ражнатовић. — У осталом ова приредба се тачно зове Интернационални турисчки шопинг. Но, нијесмо љетос само ми били без стручних излагача — њих није би

ле ни на сајмовима у Београду, Новом Саду, Загребу, Скопљу и другдје. Сви сајмови заједно су упутили зајев Савезног извршионог вијећу да одобри учешће страних излагача и надамо се да ће он бити позитивно решен.

Јадрански сајам је током септембра био организатор југословенског павиљона на појатном Левантинском сајму у Барију где је учествовало четрдесетак великих коликтива из наше земље. По први пут посјетиоци овог сајма су могли да купе робу и то директно са наших штандова. Одржан је и Дан Југославије на овој великој приредби, а у вријеме одржавања Сајма у Барију разговарали су о досадашњој и будућој сарадњи наши и италијански привредници. По оцјени на шег амбасадора у Риму Анте Скатаретика Буџани су били одлични организатори и нас тун југословенских привредника најбољи до сада.

У току је својење рачуна пословања у овој сезони, каже Ражнатовић. Вјерујем да ћемо забиљежити одличан финансијски резултат. Све је то добро, али без разрешавања неких кључних проблема као што је рецимо локација Сајма (предвиђено је да се он измјешта са садашње) не може бити ријечи о новим добним пословним резултатима.

В. Станишић
С. Грегорић

ИЗЛОЖБА „ЗАШТИТА 85“

Овогодишња сезона на Јадранском сајму за вршена је отворањем изложбе која има међународни карактер и која носи назив „Заштита 85“.

Изложен је опрема за противпожарну и заштиту на раду. Од домаћих излагача треба поменути: „Еластик“ и „19 децембар“ из Титограда, „Агровојводину“ из Новог Сада, „Ковинарску“ из Кршког, „Милоја Закића“ из Крушевца, „Батроспрем“ из Београда, „Монтинг“ из Загреба, „Жељезничар“ из Суботице и „Први мај“ из Осијека.

Треба рећи да је ова изложба дошла управи час: док пожари још бијесне на подручју Црне Горе, ватрогасни центри из наше републике, а и други имаће прилику да се упознају са оним што нуде производи опреме за превентиву и гашење пожара и да набаве оно што им недостаје. А управо ова сезона је показала да када је упитању ватрогасна опрема много тога недостаје на шим ватрогасцима.

ЈЕДИНСТВЕНИ У ОДБРАНИ И ЗАШТИТИ

УТВРЂЕН ПРОГРАМ ЗАВРШНЕ АКЦИЈЕ

Координациони одбор за ОНО и ДСЗ Општинске конференције ССРН у периоду од 28. фебруара до почетка октобра ове године, активно је радио на премама и реализацији програмских задата ка у Акцији „Јединствени у одбрани и заштити 85“.

У том периоду, у циљу договора, савјетовања и припрема за утврђивање програма активности, затим разматрања стања у области противпожарне заштите, као и извођење за вршних активности одржано је десет сједница. Завршна вјежба одржана је 19. октобра у свим општинама Црне Горе.

На сједници Координационог одбора одржаној 2. октобра утврђен је Програм завршне акције, којом ће ове године директно руководити Ратно предсједништво СС Будва.

Учесници Акције су упознати са Одлуком о извођењу завршних активности Акције „Јединствени у одбрани и заштити“.

У оквиру акције Општинска организација Црвеног крста спровест ће акцију до бровольног давања крви.

На сједници Координационог одбора присуствовао је и Миодраг Ковачевић члан Републичке конференције ССРН и члан Републичког одбора за ОНО и ДСЗ у својству посматрача.

В. С.

ПРИПРЕМЕ ЗА НАРЕДНУ СЕЗОНУ

ЈОШ БОЉА ПОСЈЕТА?

ИАКО ЈЕ ТУРИСТИЧКА сезона још у току — и ових првих дана октобра хотели су пуни странаца — на будванском ривијери су почеле припреме за наредно лето од којег се много очекује.

— За идућу сезону се заиста увелоко спремамо, кажу у ХТО „Монтенегротурист“, која је ове сезоне заиста добро пословала. — Имајемо и неке нове објекте — ту у првом реду мислим на хотел „Форд“ у Котору који ће наредне сезоне примићи прве гости — што значи и повећан број хотелских кревета.

За нову сезону важиће и нове цијене. Инострани туристи ће пансион и полустанци у објектима „Монтенегротуриста“ на Црногорском приморју плаћати скупље у односу на сезону која је осала за нама за око 20 процената.

— Са овим поскупљењем и даље смо врло конкурентни на свјетском туристичком тржишту, истичу у „Монтенегротуристу“. То најбоље покazuју извјештаји туристичких агенција из иностранства. Повећање цијена као да није примјећено и наши се капацитети изванредно пројаду у СР Њемачкој, Великој Британији и осталим земљама Западне Европе. Нема бојазни да наших 15.500 кревета, колико ћемо имати на редног лета неће бити ра-

спродати и то за цијelu сезону. Прве стране гости оче кујемо већ у марта.

За идућу сезону „Монтенегротурист“ ће закупити и нешто више соба у домаћој радиности које ће користити и странци. Уредиће се и проширити аутокампови и знатно више учинити на побољшању услуге у објектима. Биће више напора уложено у пропагирању туристичких вриједности овог региона, по себи када су у питању нека туристичка насеља којима је потребна већа реклама.

— Што се тиче броја посетилаца и остварених ноће ове године смо забиљежили рекорд. И финансијски ефекти ће бити добри. Имајући међутим, у виду интересовања какво на иностранском туристичком тржишту влада за наше објекте довољно очекивати још бољу посјету странаца, и навршно нове рекорде. Наше је сада да се за најезду припремимо на вријеме, али и да учинимо нове напоре да се сезоне продужи на зимски период, да током наредних мјесеци буде што више гостију у „Авали“, „Мимози“, „Паласу“, „Олимпијку“, „Созини“ и другим хотелима који ће бити отворени ове зиме, рекли нам на крају у „Монтенегротуристу“.

С. Г.

АПЕЛ КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА

ТРАЖЕ СЕ ЕКСПОНАТИ

Наша општина из године у годину иде у великим туристичким корацима. Све се више развија као снажна туристичка република. Носи епитет „краљице туризма“ на Јадрану. Да би успјешно пратили туристички ход у нашој општини, потребно је отворати и основне, фундаменталне институције културе, које ће пратити туристички развој. То су прије свега, музеји и галерије.

Имамо експонате за будући Археолошки музеј у Старом граду и обезбијеђену зграду. Модерна галерија има дугогодишњу добру излагачку концепцију. И, она се враћа у Стари град у ранију зграду. Жеља нам је да добијемо и Етнографски музеј, али нам је потребна ваша помоћ. Грађана. Наиме, у вашим старим кућама, било у Старом граду, Паштровићима, Мазинама, Поборима, Брајићима или Грбљу имали сте старе предмете покућства, ношњу и друго што чини нашу народну културу. У том смислу Културни центар и РО „Стари град“ ће откупљивати предмете који били изложени у будућем Етнографском музеју нашег краја, за који је, такође, обезбијеђена зграда у Старом граду.

Предмети који би долазили у обзор за откуп су: старе шкриње, колијевке, столоваче, троношице, преслице, гусле, затим разне посуђе, дрвено, земљано и бакарно, народна ношња (женски хаљетци, као што су корет, сукње, дјевојачка капа, марама, вео, црвена јакета, свилене кошуље са ошвицама), мушки народна ношња (првена душанка, свијетло-зелени гуњ, првени камадан, гаће потурлије, доколењице, опанци опутари, капа), разни појасеви, као што су ћемери које су носиле жене, оружје (пиштоли, цефердари, јатагани, ножеви, фишклије које су израђиване од сребра или неког другог материјала, токе). Разне врсте вуненог и текстилног покућства, као што су ћилими, покривачи за колијевке, пешкири, иконе, разне слике из старијег времена, чипкане ствари, кандила, свиловези и слично.

ИЗ БИЉЕЖНИЦЕ РЕПОРТЕРА

ЧУДНИ ЉУДИ ИЗ „ЦРВЕНЕ ГЛАВИЦЕ“

НЕ ЗНАМ ШТО ЈЕ БИЛО ТЕЖЕ: крчти овај црвени камен и правити од њега зидове под маслинама или убиједити мјештане да су и нудисти гости, да остављају углавном девизе и да се с њима неће мијешати.

Тако нам је прије неку годину говорио Никола Ђуричковић управник јединог нудистичког кампа на Црногорском приморју „Црвена главица“ код Светог Стефана. Понадавно је већ како су он и његови вриједни сарадници „убиједили“ мјештане да је нудизам хит нашег и свјетског туризма и да доноси добар приход. Међутим, није нам циљ да причамо о тим те шкоћама које су везане за почетак рада овог кампа, него нешто друго: као Никола и његови сарадници, Михаило Сарић, Никола Мариновић, Мићо Кривокапић, Митар Митровић, Михаило Стојановић и још неки којима се извињавамо јер нисмо успјели записати сва имена, ради у кампу којег сматрају својим другим домом.

Пошто су сами зидали рецепцију, уредили башту, подигли зидове испод маслина, начинили пут до магистрале, уочи ове сезоне су садили лозе, постављали нове зидове, чи-

стили, бетонирали. Нису за то плаћали мајсторе — све су сами радили — почев од шаловања до зидања. Радили су то успјешно и свом колективу ООУР „Могрен“ много уштедјели.

— Нисам ја много задовољан, прича нам Никола Ђуричковић. Може се много и више учинити. Али поред наше добре воље, треба мало више разумијевања од стране оних који воде наш туризам. У нашој ООУР могу рећи нема га баш пре много, али обећања која долазе из дирекције „Монтенегротуриста“ уливају оптимизам.

Никола каже да се свако улагање у кампове, а посебно у оне овог типа, вишеструко исплати. Прво не ради се о великом инвестицијама, а друго новац се одмах враћа. То је најбоље показало ово љето када су коришћени, и то максимално, капациитети ауто-кампа у „Црвеној Главици“.

Овдје запослени који у вансезони раде као „молери“ и „зидари“ мајстори су свог посла. Током сезоне кувари и кобари, рецепционери и друго особље раде као швајцарски часовници. То потврђују и похвале гостију који овдје долaze.

— И ја и мој супруг смо чести гости „Црвене главице“. Просто не знам шта више плијени: изузетна природа, море које овдје има азурну боју, или изузетно пажљиви домаћини, каже нам др Љиљана Радуновић.

А Никола опет није за довољан.

— Добро сви радимо, али то није крајњи дomet. Треба да моји радници и ја још боље познајемо језике, да смо још љубазнији и бржи на послу, да нам је простор где бораве гости чистији и уређенији. Можемо још много сами, али треба нам доиста и помоћ и подршка других. Па није могуће објаснити гостима да рецимо у августу и првој половини септембра данима будемо без воде. Обилазио сам надлежне из Комunalnog предузећа, било је обећања да ће се „стваријешити“ или на њима је све и остало. Такав однос нас вриједи да не кажем обехрабрује у послу. А ми желимо да радимо више и боље да овде инкасирамо и више девиза и динара. Ето, пред нама су јесен, зима и дио пролећа па ћemo надам се имати прилике за разговоре и договоре.

С. Грегорић

ТРАГОМ НАШИХ ПЕЧАЛБАРА

Живот Паштровића у Цариграду

Наш читалац Жарко Живковић посетио је овог љета Истамбул и том приликом упознао Мила Балића, потомка нашег исељеника Вида Балића из Светог Стефана, иначе великог познаваоца живота и рада наших печалбара у овом, некада, обећаном граду. Користећи сусрет са својим земљаком, Жарко је забиљежио његова сјећања и своје биљешке уступио Редакцији „Приморских новина“. Казивања Мила Балића настављамо причом о животу и раду печалбара: Јока Давидовића, Илије Зеновића и Петра Грегорића.

У другој половини деветнаестог вијека Јоко Давидовић и Илија Зеновић су се усјачали и основали своје предузеће. Са аустријским „Loydom“ су закључили уговор о искључивом праву утовара и истовара њихових бродова. Уговор је био врло повољан па је посао цвјетао. Али само за њиховог живота. Послије њихове смрти послове су преузели синови — Јоков син Саво и Илијин — Мило. Насљедници су не који вријеме сарађивали али је убрзо дошло до неспоразума и раскида. Извршена су споравања и фирмама преузима Саво Давидовић. Након раскида Мило Зеновић одлази у Москву, где успијева да закључи уговор са „РОПИД-ом“ (Руско Општество Параходно и Трговно) и тако наставља своју пословну активност. За сарадника је имао Ника Срзентића и Николу Хајдуковића. Иначе, ноги печалбари који су прије стизали из Паштровића, запошљавали су се обично пре

ма томе из којег братства или села долазе, или код Јаковића или код Зеновића. А они су за то имали велике могућности јер су, поред већ стоменуте фирме, имали и извјестан број својих мајстора на којима су радили највећи људи.

Саво Давидовић, изузев своје фирме, није имао никакво чепокретно имање у Цариграду. Живио је врло луксузно. Поред осталог имао је своје кочије са кочијашем из Бечеја и јахту са капетаном, којом је заједно са породицом, другу изван, која је служила као љетниковац и трећу коју је изнајмљивао под крију.

Али срећном животу се близкој крај. Наступила је бурна 1914. година и први свјетски рат. Дарданели су затворени. Ладе више нијесу долазиле. Није било послова, па ни зараде. Саво је тада напустио Цариград. Не кој вријеме је живио у Бечу, где је покушао нешто да ради или без уступа. Конечно се враћа у Бечиће, рођено место својих родитеља и ту проводи остатак живота.

Био је ожељен али без порода. Имао је три сестре: Јелу, Марику и Анђelu. Јела је била глухонема и није се удавала. Марика је била удата за Душана Грегорића, који је радио у дипломатској служби Црне Горе, а послије првог свјетског рата у Југославије, Анђela је била удата за Сеферовића, који је био делегат при Дунавској комисији. Имао је једног сина, који сада живи у Француској.

И послови Мила Зеновића су се, такође, угасили почетком првог свјетског рата. Но, он је од оца Илије наследио три палате у Цариграду: једну у граду у којој је живио са породицом, другу изван, која је служила као љетниковац и трећу коју је изнајмљивао под крију.

Послије првог свјетског рата, заједно са својим рођаком Ђуром Зеновићем, закупљају једну велику палату у Бечу, али убрзо је продају јер су приходи од изнајмљиваних били незнатни. Мило Зеновић је имао три сина и кћерку. Син драга је млад преминуо а Стево и Јово, који су радили као банкарски чиновници у Цариграду, нису се женили. Кћерка Анђела, удата за Грка Карапоулоса, чиновника амбасаде САД у Цариграду, имала је једно дијете — кћерку Милицу, која је наследила имовину породице Зеновић.

СЈЕЋАЊА

ИМА ЈЕДНО: ДОБАР ДАН

ИМА ЈЕДНО: ДОБАР ДАН! — тамо неке прошли седамдесет и друге, треће, један сусрет над Пизаном, један дан у далекој прошлости...

— О Ви сте то? Ваше добро што ће те нам помоћи.

Ова „Приморска новина“ се рађала те године. Породија као породија: узбудљиви, болни, пуни ишчекивања, радости. По некој својој опредијељености да скоро увијек „турал юс“ у необичне и стваралачке догађаје, по некој професионалној радозналости, најчешће сам се у екипи која је од ондашње Општине Будва добила задатак да поводом Дана устанка народа Црне Горе, изда први број „Приморских новина“. Наша сам се незванично. Ваљда сам у Културном центру радио као организатор једне лијепе културне манифестације коју смо тада звали „Игре Југа“.

Мој посао у новинама је почeo срдачним сусретом са Димом Јовановићем. Он је први рекао:

— Ваше добро! Добар дан, добро дошли.

Димо Јовановић ми је на ријеч повјеровао да сам „професионалац“ да се помало разумијем у прелом, шпигл, попарел...

Било је љето пуно врискава живота, била, супица, насиљених људи и жена. Кад се родила новина — родило се и наше познанство. Годинама је трајало. Тихо, људски оплемењено и једноставно. Виђао сам га само у Будви. И то повремено. Иако сам у Будви живио четири пуне године. Наши сусрети су увијек почивали са: Ваше добро! Добар дан, добро дошао... И тако, по нека ријеч о породицама, литератури, људима. Обична, понекад дубља: о злу, добрим, о нади, вјетровима. Понекад о самима себи, о сновима. Његова је увијек била оптимистичка, насиљана. Димова, драгарска...

И сад ми необично што не могу да свратим, да чујем: Ваше добро! Добар дан, добро дошао. Нема тог човјека. Он нас је оставио по неминовности живота, и оног другог што ми називамо вјечном тајном нашег живота. Зажелим да се некад вратим у ту далеку седамдесет и другу, трећу годину, да бар још једном чујем: Ваше добро!

— Глупости! — чујем самог себе. — Па то никако не би могло без Диме Јовановића!

Раде ЈОВИЋ

Петар Грегорић је послије

дугогодишње печалбе постао власник једног рудника угља у Козлу близу Зонгулдака на Црном мору, чијом експлоатацијом је убирава значајне приходе. Код њега су радили његов синовац Радо Грегорић и Нико Андријин Грегорић са сином Крстом. Овај рудник је остао у његовом власништву дуго послије првог свјетског рата, све до 1930. године, када је ослобођење враћа се у Истамбул и покушава наставити ранији посао. Али сада су пословне прилике биле знатно измијењене. Уз то притисле и године (преко 70) као последице тешнога најављивања у „Шпанјоли“. Морало се од свега одустати. У том покују да поново почне са пословима било се поприлично за дужио. Сва његова имовина у Истамбулу отишла је за подмирење дугова. Враћа се коначно у родни крај и до краја живота (1935) живи у Будви.

Марко Живковић је имао бројну фамилију: три сина и пет кћерки. Његови унуци од сина Николе — Жарко и Петар, и од кћерке Драге — удаље Дабковић — Нада Кентера, живе у Југославији, а унуци од кћерке Едмунда — удаље Милутиновић и кћере Славиће — удаље Зеновић, живе у САД. Припремио: Вл. СТАНИШИЋ

ПРЕДСТАВЉАМО ВАМ

ГОСТОВАЊА

РАЖАЊ НА ОБАЛИ

ДОЛАЗИЛИ СУ ТУ У ПОДНЕ и с вечери Софија Лорен и Карло Понти, Силва Кошћина, Алберто Моравија, Роберт Макнамара, Питер Јустинов, Ханс Јозеф Штраус... Познате свјетске личности, различитих професија или великог угледа и дубоког цепа.

Између осталих.

Долазили су да кушају јагњицу са ражњем, лешо те летину, дагње на бузару, хљеб испод сача... Да ужијају у тишини коју једином речети пријатни шум таласа. Да преко дана када сунце немилосрдно пржи побегну у хлад стогњетних стабала маслинама испод чијих крошњи је смештен овај ресторан.

Долазили су и одлазили познати и мање познати, не познати, богати и они са мало паре у цепу. Тако већ пуне двије деценије. И мањом сви били врло задовољни.

Док сједимо на тераси овог ресторана преко пута којег је у средини плаветнила тако лијепо „сјео“ чувени град-хотел шеф објекта Видо Рађеновић нам набраја: овде се одједном може угостити око 300 људи, што на тераси, што у затвореном дијелу. Поред јела црногорске кухиње ту гост може добити и свако од европских јела која се служе у познатим ресторанима свијета. О томе да је све укусно спремљено и још боље послужено брине једанаест стално запослених радника и двадесетак сезонца. У госте долазе они који одмарaju у Све том Стефану — туристи са свих меридијана — али и други: гурмани из Бара и Титограда, Цетиња, Будве, Херцег-Новог. И да не на-

брајамо: сви они који воле добар залогај и квалитетну услугу.

— Петком долазе они који воле школе, објашњава нам Драган Кустудић, шеф кухиње који је овде стигао из Никшића након што је завршио угоститељску школу да би занат пекао уз мајстора какав је био покојни Душан Миковић. — Дагње или мушље како их у народу зову спремамо на више начина, а ту су и шкампи на бузару и остали производи мора који у свежем стању стижу на нашу трпезу. Шта се највише тражи? Тешко је рећи али свакако да најбоље пролази јагњицна под сачом на пашровски начин, печење са ражњем и рибом.

— Едно од светих правила угоститеља је: да би јело било квалитетно мора и „материјал“ бити првог реда. Овде су то схватили поодавно тако да је набављач дејуран пуне 24 часа. Свеже месо и рибу мора наћи како зна и умије, па макар по њега ишао и стотине километара. А десити се не може да нема у кухињи онога што пише у јеловнику или пак да се риба вади из хладњаче.

— Углед се тешко стиче, али се лако губи, каже Видо Рађеновић. Четврт вијека су се овде смјењивали најбољи кувари и конобари који су „прошли“ школу прада-хотела, реномираног туристичког свеца у којем „не ма да нема“. Сваки је угрђивао у реноме који уживао по дну себе, оно најбоље из свог заната. Ту прах су не напуштамо: и сада када нам најбоље иде, тражимо нова јела. Помажу нам итекако старије жене и људи са рецепцијама домаће ку-

Саво ГРЕГОВИЋ

Снимио М. Тодоровић

УМЈЕТНИЦИ ИЗ ССР

У организацији Републичког центра за културно-умјетничку дјелатност и Културног центра из Будве у нашем граду је 30. септембра одржан концерт јериванског гудачког квартета.

Наступили су еминентни вокални и инструментални солисти из главног града Јерменске ССР: Олга Габајан, Карина Огањан и Леван Чайшян.

В. С.

ИЗ СУСЈЕДНИХ КОМУНА

СУСРЕТ ЛОГОРАША У БАРУ

У БАРУ ЂЕ СЕ од 11. до 13. октобра одржати Шести сусрети преживелих интернираца, затвореника и ратних заробљеника из цијеле земље.

У овом граду се за вријеме рата налазио једини концентрациони логор у Црној Гори.

У ЦЕТИЊУ ЂЕ СЕ ГРАДИТИ — „ЛОКАНДА“

Најстарији црногорски хотел „Локанда“, који је саграђен прије више од једног вијека, а који је у земљотресу прије шест година порушен „васкрснуће“ на истом мјесту.

Одлуку о изградњи „Локанде“ донио је Извршни одбор СО Цетиње. Што се спољног изгледа тиче хотел ће бити исти онакав какав је био када су у њему боравили знаменити људи као што су Павле Аполонович — Ровински, Сима Матавуљ, Лаза Костић, Јован Јовановић — Змај и други.

НОВЕ ШКОЛСКЕ ЗГРАДЕ У ТИВТУ

Неимари ГРО „Првоборац“ из Херцег-Новог завршили су изградњу двије велике савремене школске зграде у Тивту. У једној ће се смјестити основни школе „Драго Миловић“ а у другој ученици Средњошколског образовног центра.

ОБНОВЉЕН ДОМ СЛОВОДЕ У ПРЧАЊУ

Дом слободе у Прчању који је страдао у земљотресу априла 1979. године, обновљен је. Овај лијепи објекат површине 276 квадратних метара користиће за рад друштвено-политичке организације мјеста, а нарочито млади. У обнови Дома утрошено је 13 милиона динара, а новац је обезбиђен из Фонда за обнову Црне Горе, прилога мјештана, посебно пензионера а и помоћи која је стизала од исељеника родом из Прчања.

Припремио: С. Г.

ИЗ „ЗЕТА - ФИЛМА“

„ДОБРОВОЉЦИ“ НА ДРОБНОМ ПИЈЕСКУ

Дробни пјесак је овог септембра био арена за снимање дугометражног играног филма „Добровољци“ режисера Предрага Голубовића. Највећи дио радње филма одвија се ту, на овом неприступачном жалу, где су некада засијадали и вијехали поштровски главари. Ово је био идејан амбијент за снимање, с обзиром на садржај филма „Добровољци“ који се бави темом бесмисла рата. Аутор је интересантну причу о седам „добровољаца“, који су изненада и без своје воље увучени у рат, у коме не знају ни где се он води, због чега, ни против кога, оживио у анонимном заливу, на плајси, где се одвија низ комичних ситуација између маје групе „ратника“.

Међутим, прича добија са свим други то када се у заливу појављује „непријатељска“ подморница, чија се посада предаје „добровољцима“. Испоставља се, наиме, да је и посада подморнице, такође неупућена у било какв податак о смислу свог ратовања, тј. да су и они до бровољци. Изненада, одлучком војне команде, на плајси се одвија драма са „добровољцима“...

Првих дана октобра на Дробном пјеску су снимљене за вршне сцене, а снимање ће се наставити, како нас је обавијестио Мато Јелушић руководилац производње „Зета филма“ у Титограду и Никшићу.

Ево шта каже Предраг Голубовић о свом филму:

— Већ двадесет пет година очекујем да се реализује синопсис овог филма. Нажалост, сада, када је идеја преточена у сценарију, он је постао много актуелнији него што би био прије четврт вијека. То је трагикомедија о рату и ратном дешавању, схвачена и рађена као савремени филм, јер, у овом тренутку се ратује и гине на 27 тачака земљине кугле. Прима томе, није ријеч о шали — иако смо сви навики да говоримо како је ово ратна комедија. То је само реална слика нашег безумља и лудила у коме живимо.

Није ријеч о шали ни да се говори о проблемима продукције „Зета филма“ као производента.

— Да би се створили организациони и материјални предуслови за континуирану филмску производњу, потписан је Друштвени договор о унапређењу кинематографије у Црној Гори, што представља први документ такве врсте у Југославији, који омогућава да се на његовим основама окупе сви заинтересовани субјекти за развој кинематографије у Републици. Поништо овај Договор није за живио у практици, цјелокупна брига о филмској производњи препуштена је „Зета филму“, уз симболично финансирање из средстава РСИЗ-а културе.

Да би се испуниле потребе наведене у Договору (један дугометражни и четири документарна филма годишње) према садашњим цијевима производње, које свакодневно расту, потребно је обезбедити пет милиона динара. РСИЗ културе из својих скромних средстава за ову годину обезвиједио је не

пукни милион динара, као подстичај за производњу. Но, и поред обезвиједених услова од стране друштва да се производња филмова у Црној Гори континуирано развија, „Зета филм“ је овога дишњом продукцијом успјела да испуни план.

Иначе, у „Зета филму“ истичу велики допринос и посмоћ ЈНА у снимању „Добровољца“. Без њиховог непохеликотера и подморнице, тешко да би дошло до реалног обезвиједења авиона, лизације филма. Значајну помоћ пружио је и Републички СУП и неке привредне организације.

Такав начин сарадње отвара нове могућности стабилној филмској производњи у наредном периоду, а самим тим и црногорској култури уопште.

Владо СТАНИШИЋ

Биљана Ристић у једној сцени филма

ГЛУМЦИ О СВОЈИМ УЛОГАМА У ФИЛМУ

ВЕЛИМИР-БАТА ЖИВОЈИНОВИЋ (Ватрогасац):

Као што је Голубовић својим првим филмом „Бомбари“ почeo да његује нови приступ ратној тематици, та ко ће и тема „Добровољаца“ бити први покушај да се ансурдом и смијехом, кроз неизвиљне личности „добровољаца“ и осталих, каже нешто — и филмским изразом необично.

Због тог новог што филм његује, сви смо у почетку осјећали одређену збуњеност. Пошто је тај осјећај убрзо прерастао у инспирацију, за довољан сам улогом Ватрогасца.

БОРО БЕГОВИЋ (Лађар)

Филм би требало да представља изузетно остварење, јер је пародија на рат у једној специфичној форми. Његова тематика вриједности је и у актуелности, поруци, која није локализована, већ се тиче потреба читавог свијета. Свијет је сут и рата и класичних ратних филмова. За то се надам да ће он одиграти важну функцију у укупној антиратној ангажованости наше културе.

Моја улога је једна од водећих у филму. Најинтересантнија и највећа улога коју сам до сада играо, можда и најзахвалнија. Надам се да ћу уз досадашњу успјешну сарадњу са режисером и групом вансеријских глумача остварити праву и очекивану улогу.

ЉУБИША САМАЦИЋ (Келнер):

Уоквиру једне логично-ансурдне приче покушавам да својом игром проговорим јединственим ликом. Мада то осјећам првенствено као глумачки изазов, свестан сам да је овај филм директна опомена стварности у којој милиони и милиони гладних и даље осјају супротстављени лагерисању, модернизовању и огромном новчаном улагању у ново наоружање, које све аутоматизације угрожава људски живот.

Ово је филм опомене, или, истовремено, духа и умјетничке привлачности. Такви „спојеви“ су тешки, али је реално да ћемо овог пута створити филм трајних идејних и естетских вриједности.

МУСТАФА НАДАРЕВИЋ (Доктор):

Прича говори о страдањима прикупљених „добровољаца“, који, избачени падобранима на једну усамљену, дивљу, наизглед безбједну плајсу — нестајући против која, због чега и где се боре — метафорично казује ратни живот „добровољаца“ на скоро свим мериџијанима свијета. Њихов живот Голубовић приповеда опором, могло би се чак рећи стилом „црне комедије“. Мој је лик можда најближи „прњаку“...

Мислим да филм не прича само о изгубљености седам јунаца „добровољаца“, него првенствено о безумљу у једном далеко већем космосу.

РАДКО ПОЛИЧ (Турист):

Тешко је говорити о лику који ја тумачим. Тачније све су улоге лијепе, повезане, за висне... Могу да функционишу само заједно; да сам био опредељен бих се за било коју.

Сада, весеље је радити овај филм: на једној страни је изванредна глумачка екипа, моја најбоља у последње време у југословенском филму, а на другој, један од бољих филмских сценарија које сам имао прилике прочитати: све је на ивици трагичног и комичног — са веома јасном идејом и поруком.

Када се томе дода врсна мајка ауторска екипа, која ће, свакако, пронаћи праву мјеру умјетничким оквирима „Добровољаца“, само веома добар филм можемо очекивати.

Мато ЈЕЛУШИЋ

ДРУГИ СУ ИЗРАЧУНАЛИ

ПРЕОПТЕРЕЂЕНИ УЧЕНИЦИ

Најновија истраживања су показала да вријеме које дјеца проводе у школи и најдљигом далеко пре лази дневне и недјељне обавезе њихових родитеља. Ученици осмог разреда дневно су ангажовани 9,4 сата, а недјељно 49. До оних п датака у Србији су дошли на основу новог наставног плана који је ступио на снагу ове године. У ствари, годишњем фонду часова који износи 1645 сата додато је још 150 превиђених за практичне течајеве седам дана за општенародну одбрану, п лет дана друштвено које рисног рада, дванаест изборног програма и шест дана за културне и друге активности.

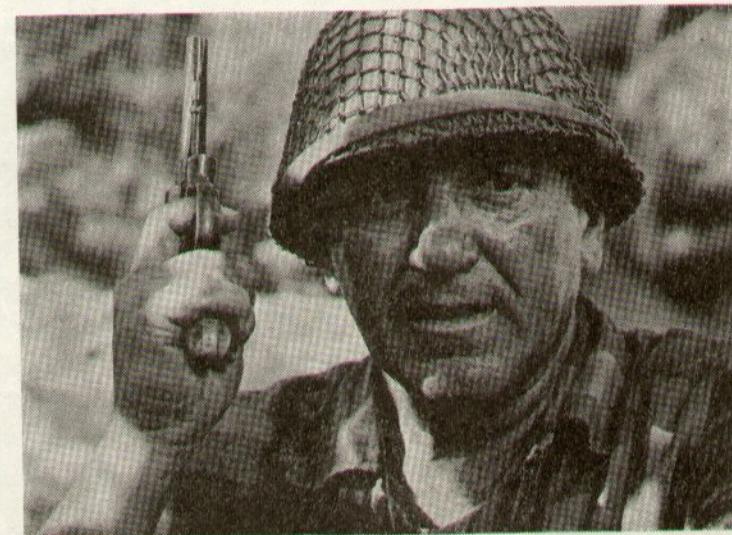
У поређењу са оптерећењем срдаслих очито да је оптерећење ученика овог узраста далеко веће и да у ствари превазилази њихове психофизичке могућности. Слично је и са узрастом ниже разреда. Прави је тренутак да се у Црној Гори, која је већ далеко одмакла са новим цијадама у наставним плановима и програмима, неко позабави и свим питањем које тражи дубља истраживања и не само у дојмену педагогије. Посебно због тога што се до сада на оптерећеност ученика гледало само из углa радног времена наставника, могућности боље организације у школама и распореда часова. Само услови у којима ради неке титографске школе (три смјене) имају више ученика него три мање општине, дају повод за много озбиљнији прилаз овом проблему.

С. Р.

У Модерној галерији
ИЗЛОЖБА ВЕЛИКАНА

У Модерној галерији, познати књижевник, академик Чедо Вуковић створио је у присуству већег броја пољуника ликовне умјетности из ложбу која носи назив „Пресјек југословенског послијератног сликарства“. Изложени су радови Бете Вукановић, Зоре Петровић, Лазара Возаревића, Милана Конјовића, Мила Милуновића, Петра Лубарде, Предрага-Пеће Милосављевића, Марка Челебовића и других.

Изложба је дно легата Милице Сарин-Вукмановић, који чини фонд националне галерије Црне Горе.

Велимир-Бата Живојиновић

ПОЗАЈМЉЕНИ ПРИКАЗ

ПОЕЗИЈА СТЕФАНА МИТРОВИЋА

Стеван Митровић

то борити се, пјевати и умирати. И када није стварала напрсјечна књижевна дјела, ова генерација је своје људске судбине вознесла до висине пјесме. А створила је и непоновљива дјела.

Књижевно дјело Стевана Митровића, за живота његова творца, остало је углавном непознато. Двије пјесничке књиге: *Пјесма и човјек* (Обод, Цетиње 1970) и *Сијег и море* (Побједа, Библиотека Ључа, Титоград, 1976), остале су готово прећутане од књижевне критике, петнаестак збирки пјесама у рукопису, роман *Крањко зрице* и више драма из његове богате књижевне заоставштине, чекају своје праве читаоце и помне истраживаче.

Овај усамљени и чудни пјеснички глас, који као да до лази из неког далеког времена, иако је сав од овога времена и простора, чека свој час. Надамо се да тај час до лази управо онда када пјесник раскрсти са животом и када од њега остану само ша ка пепела и ријечи.

Митровићева поезија сведена је на три пјесничка круга: очев дом, борба и страдање за слободу и питоми медитерански појзаж.

Родна груда овог пјесника је „море родно”, са вијенцима стјеновитих планина, дом и очинско огњиште саставни су дио интегритета људске личности, онај простор који га топли, али који га и одређује да буде бунтар и бродар слободе. Очинском дому људи удахнују душу, дома без људи није, а коријени човјекови и темељи кућни, од искону су, од вјечности. Дом није само огњиште на којем се живи, него и ватра која се за цио живот у себи носи. Пјесничка ватра.

Нијесу нељепота и недостатност Светог Стевана и Милочера, једног од најљепших људских станишта уопште, натјерили пјесника да дом тражи у свијету, већ је то учинило пјесничко осјећање свијета. Пјесников дом је и очинско огњиште, домовина, и родна груда, и море, и сунце, и цио свијет, све до космоса. Пјесник нема ништа до ли себе самосама, али то (при видно) сиромаштво доводи га парадоксалном истицом, до богатства, он има оно што му нико одузети не може: „Он има земљу, сву, и њена мора роморита...”

Стеван Митровић је пјесник људске патње. Ни у јед ног савременог нашег пјесни ка нема толико дубоке и доживљене, истинске патње. Али и најљепше људске патње. Док су многи пјесници „морали” да симулирају патњу и да маштом дочаравају људске поноре, овај пјесник је патњу прихватио као неизbjежни човјеков усуд, као природно стање, што на жалост није иронија већ реалност. Пјесников двојник Андрија Јаблан, морзар и бродар, не може пребројати да не своје патње, јер му је живот патња и борба за слободу и људско достојанство, за „најчовјечнијег човјека”. Ако

је Давичо трагао за „човјеком човјеком”, Стеван Митровић је пјеснички пронашао и створио „најчовјечнијег човјека” Андрију Јаблану, чијој патњи нема мјере ни краја, али и чијем праштању не ма равна. Као да ово није пјесник од ове земље и од овога свијета, где је све од крви и освете, од пизме и ината. Као да овај пјесник долази с неког далеког, прекоморског и оноврменског свијета. У Митровићевој поезији, све је у оквиру: човјек, и камена планина, и село, и небо, и маслиза, и мајка, и плач њен, и вратаче, и поље пшенично, и сијач, и млин, и млинар, и погача на столу, и зрно маслине, и сунце јужно. Човјеков бол, бол је и камена и сунца. То је праబол, од искуода, од почетка живота и свијета. Окови имају синониме: ланци, букагије, јарам. Али и срдства мучења — мучила, разноврсна су камције, бичеви, корбачи,шибе, игле ужарене, клијешта („за ломљење зупа”), тегови жељезни, кесе пјеска („за тучу у кости крста у бурбоге”), лисице, чавли, тегови олова, и што је најстрашније: он је окован бесконачном мржњом и оловном самоћом. Али, роб и мучезник Андрија Јаблан, ни једног тренутка, ни ријечју, ни гестом, не моли, не иште милост, не плаче и не лелече, не проклиње живот ни судбину. Јаблан, чак, и не mrзи своје мучитеље. Он интуитивно вјерије да су и мучитељи и мученици исте судбине, од исте материје сачињени, да казна сустиже и мучитеља и извршиоца.

То нипошто не значи да Андрија Јаблан ужива у ропству мукама и да сједи скрштених руку. Напротив. Ако је патња нормално, чак и при родно људско стање, ако је ропство, иако људско недјелје, неизbjежна реалност, он да су борба и слобода, свијешћу и револтот наелектрисане, тим прије човјеково истинско право, садржај и облик живљења. Слобода је људски празакон и прабиће. До слободе се достиже борбом, мржња се превазилази љубављу, борбом се развезују окови, са себе и са свијетом, док је ико окован нико није апсолутно слободан, про лазећи кроз пакао мучилишта и патње чистилишта, очо вјечује се и прочишћава човјек, освајајући у себи и за себе и за цио свијет царство и рај слободе:

Као што пјеваши ширином мора, кад сунце, као галеб, крили над пучином, као што пјесном пропјева бескрај у клици у сјемену под небом звијезда, као што пјевам руменом лишићу јабука, ја пјевам слободи, слободи бесконачно што живи у твојој везаној руци.

Поред руку, које су окова не, али којима се стварају градови и пјесме, које обре-

зују лозу и беру маслине, којима се држе перо и мач, руку као творца дјела и дјела рада, којима се раскривају окови, којима човјек постаје орао и горостас, чело је зајечеће и најдражча метафора у лирици Стевана Митровића. Појетско чело је са бичевима раствореном раном из које капље свијетла, сунчана крв којом се брани слобода. Чело је висина храбрости и човјековања, оно је симбол поноса и достојанства, под њим се као змија скрива људска свијест и сан о слободи. Под челом је сабијена сила интелекта која ће заредити творитељи руци да раскине окове и оствари бесконачно, људско царство слободе.

Само је пјесник јајковке могао тако снажно да осjetи опојни укус слободе.

Стеван Митровић је пјесник чаровитих медитеранских пејзажа. У његовој лирици, осјећа се ритам морских таласа, плиме и осјеке, ширина пучине. Дишу и зелене се маслине и палме, ру мезе се шипци и виногради, жути се мимозе и жукве. При рода је антропоморфизирана човјек је у природи као у својој кожи, природа и човјек су у братству, једно су. Пјесник брани јединство природе и човјека. И када је то тално сам, заточен зидовима робијашнице и окован, човјек је богат, јер има: море и ријеке, поља и планине, гравове и стијене, маслине и смокве, облаке и звијезде — цио свијет. У Митровићевој поезији остварено је јединство човјека, природе и космоса. Он није пјесник урбаног до живљаја свијета, већ пјесник природе као исконског човјеког боравишта, као његовог топлог дома.

Необичне и ломовите жив отне биографије, Стеван Митровић је још необичније судбине. Рано се јавио у књижевности, али је љубав и снага младости посветио харизми револуционарне борбе. Так у зрејим годинама, сав се предао литератури, живјећи и стварајући у осамљенитву, мимо књижевних струја и токова, изван генерацијских и естетских припадања. Колико је год то до принијело његовој самосвојности још више је одузело сублимности и савремености његове пјесме. Нијесу му не познате тајне пјесничког заната, пјесник је од дара, од пјесничке судбине и животног искуства. Па ипак, ријетке су у њега антологијске пјесме, он је пјесник цјелине. Пјесник људске патње, слободе, хуманизма и праштања. Уосталом, коначан суд о пјеснику даће вријеме али тек пошто буду обједољањи његови необјављени руко писи.

За Стевана Митровића, живот више нема значења. Али сада управо отпочиње живот његове поезије.

Мирољуб ЂУРОВИЋ: „Овдје”, априла 1985.

ПИСЦИ ШКОЛСКЕ ЛЕКТИРЕ

ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ

ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ је једна од наших највећих савремених пјесничкиња. Посебно је омиљена као писац за децу, којој је посветила значајан дио свог књижевног стварања. Њене пјесме, пуне ведрине, њежности и љубави за све што живи, већ дуго година су драга лектира младих нараштала.

Рођена је 1938. године у селу Рабровици код Ваљева. Дјетињство је провела у Бранковини, у ваљевском крају где је похађала основну школу. Гимназију је за вршила у Ваљеву, а студирајућа је на Филозофском факултету у Београду. По завршеним студијама радила је као професор у средњој школи.

Десанка Максимовић живи и ради као књижевник у Београду. Редован је члан Српске академије наука и умјетности. За свој плавдан књижевни рад добила је многобројна признања и награде међу којима и награду АВНОЈ-а, Вукову награду и Његошеву награду.

Важнија дјела писана за децу: *Ветрова дјецу*: *Ветрова успаванка*, *Пролећни састанак*, *Река помоћница*, *Чудо у пољу*, *Изволите на изложбу*, *Ако је веровати мој баки*.

ВРАТИ СЕ У БУДВУ

Мој лик је мој дух-ког носе-неуморне ноге..
Станујем у Капетанији која ми подгрева младићке снове...
Сваког јутра осматрам барке што морем броде, свакога љета своју младост зовем, и кажем себи: — врати се на море!

А. Градимир

ПСИХИЈАТАР И ЛУДАК

Долази нови лекар у психијатријску болницу и у управникој канцеларији затиче једног пацијента како непомично стоји на писаћем столу.

— Правите се као да ништа не примјењујете — шапну му управник. — То је један од болесника који је ображава да је стона лампа.

— Зашто га просто не избаците у болесничку собу?

— Много сте ми ви паметни! А како ћу увече да радим без светlosti?

ФУДБАЛ

НОВИ
УСПЈЕСИ
„БУДВЕ“

ФУДБАЛЕРИ „БУДВЕ“ настављају са добрым итогом и још бољим резултатима. И послије седам кола овај екипа је на челу табеле и представља најпријатније изненадање у овогодишњем првенству Црне Горе у фудбалу.

У петом колу Будвани су били домаћини екипи „Титекса“ из Титограда. Неугодни гости пружили су допадљиву игру на стадиону Лузови, али лидер новог првенства се није дао изнинадити. Домаћини су такође пружили добру партију и забиљежили мишичну али заслужену победу од 2:1. „Будба“ је водила са 2:0, али су азилни гости успјели да смање резултат, али не и да помуте славље домаћина.

У шестом колу Будвани су гостовали у Тивту. Стари познаници, тим „Арсенала“ очекивао је да ће славити побједу. Међутим како је то у спорту правило, да би се освојила два бода треба надиграти противника и бар једном погодити његову мрежу. Тивчани то нису успјели. Успјели су међутим да стапним чаркама, псовка ма, грубим стартовима и другим што не спада у фудбал, испровоцирају госте и да индиректно утичу на исхичушење двојице „Будвинах“ играча. Колико су домаћини били неспорчки настројени — сви ти неспорчки испади, а на овој утакмици их је било заиста много, „и спирисани“ су понашањем тренера „Арсенала“ Перчића које је за сваку осуду — толико је атмосфери у Тивту подлегао и лоши судија Вујовић. Он се како се то каже, сасвим уклопио у наелектрисану неспорчу атмосферу коју су створили домаћини и тако тешко оштетио госте. Оштетио је и домаћине, па како рече тренер Будвана Десимир Тодоровић он је на овој утакмици свирао за неког трећег. Заиста је рано за комбиновање ван терена и чудне режисеје судија — али, морамо и то рећи, та кав нам је фудбал.

У седмом колу фудбалери „Будве“ су на свом трену у дербију кола побиједили одличну екипу „Игала“ са 1:0.

Надамо се да ће наши фудбалери мирно наставити са добрым играма које ће донијети и добре резултате. Што мање буду насиједали неспорским испадима — боље по њих.

С. Г.

ОДБОЈКА

„АВАЛА“
ГОСТОВАЛА
У СКОПЉУ

ОДБОЈКАШИ „АВАЛЕ“ били су учесници традиционалног јесеног одбојкашког турнира „Скопље 85“ који је одржан од 27. до 30. септембра. Поред домаћина „Вардар“ учествовали су још два прволигаша — сарајевска „Босна“ и „Војводина“ из Новог Сада, као и друголигаш такође из Скопља, екипа „Работнички“.

Истина, све смо мечеве изгубили, али играма нисмо разочарали, каже технички руководилац екипе Вељко Марковић. — Против „Босне“ смо пружили сјајну партију и једино смо били индиспонирани у утакмици са најслабијом екипом турнира — „Работничким“. Био је то турнир на којем се играла добра одбојка и где смо научили доста новог што ће нам итекако вљати када почну борбе за бодове у Црногорској лиги. Иначе, изванредно смо примљени у Скопљу — домићини су се трудали да нам боравак у главном граду Македоније заиста остане у пријатном сјећању.

**РАЗГОВОР: БРАНКО КАЖАНЕГРА
ПРЕДСЈЕДНИК ОФК „БУДВА“**

ОСЛОНАЦ
НА СОПСТВЕНЕ
СНАГЕ

ФУДБАЛСКИ СПОРТ у Буџанима је у овом периоду поново заокупља пажњу Предсједник Фудбалског клуба „Будва“ Бранко Кажанегра је међу најзаслужним што се данас овом колективу говори у суперлативима. Он каже: — Такмичење у Југоисточној регији је за нас било и ужно зло. Морали смо да про гнозирамо ко ће нам бити следећи противник, јер су кљубови често отказивали. Но, у том такмичењу, ми смо се припремили за такмичење у републичкој лиги.

Да ли је овакав вид финансирања добар?

— У нашем народу се каже, ко ради тај и гријеши. Ипак смо настојали да грешка буде мало. По мени је била јединица грешка што нијесмо упоредо са формирањем првог тима оформили и омладинску екипу. Након краћег времена ову грешку смо исправили.

На који начин се клуб финансира?

— Углавном клуб финансира СИЗ за физичку културу. Овај износ је веома скроман да би клуб битисао. Продаје мо улазнице, а купци су уг

лавном они који на тај начин желе помоћи клубу јер како је познато немамо ограде на стадиону. Ипак наша највећа помоћ долази од удруженог рада која има разумевања за фудбал и уопште спорт.

Да ли је овакав вид финансирања добар?

— Мишљења сам да је улажање у спрт Будве као и улажање у инфраструктуру. Ако не будемо имали квалитетне спортске објекте, то је штета за туризам. Овакав начин финансирања није добар, оти мамо се око малог колача, клубови конкуришу један другом. Морамо све учинити да имамо спорско друштво које ће објединити све спортиве.

На крају је Кажанегра рекао ОФК „Будва“ ће пропагирати и фудбалски спорт међу младима наше општине на чисто аматерским основама. Без обзира у којем се разглуђују такмичили првенствено ћемо водити рачуна о фер и спорској борби и достојном презентовању нашег града.

С. Гленца

КОШАРКА

„МОГРЕН“
У СТАРОМ
ЈАТУ

Кошаркаши „Могрена“ на који три године поново су изборили статус републичког лигаша. У „Б“ републичкој лиги, су на крају такмичења освојили прво место и стекли право да се надметну са најбољим црногорским клубовима.

Послије неколико посних година за будванску кошарку дошли су бољи дани. Рад са млађим играчима се исплатио, створено је неколико даровитих кошаркаша, па за будућност „Могрена“ не било бринути.

Будвани нијесу имали према у конкуренцији са кошаркашима „Зете“ из Голубовића, „Иванграда“, „Јаворка“... „Могрен“, предвођен тренером Поповићем, показао је највише, па је титула најбољег дошла у праве руке.

Наравно, у вишем рангу такмичења очекују их много већа искушења. Но, у овом спортском колективу не сједе скрштених руку. Радојмир Ђурашевић из КК „Ловћен“, Никола Марковић из КК „Партизан“ из Тивта, Срђан Милић из КК „Титоград“ као и повратници Гојдан Ђуричковић и Драган Јутица су регистровани за будвански тим и представљају се осјетно појачање.

Тренер „Могрена“ Радомир Поповић је рекао. — Овогодишње првенство у „А“ лиги Црне Горе ће почети нешто раније. Први дио припрема ћемо обавити негде на плашини, а други дио у Будви.

С. Гл.

MOGREN
81310 BUDVA

MONTENEGROTURIST

ЗАНИМЉИВОСТИ

МОРЕ И БОЈА

Море није увијек плаво. Црно, жуто или црвено море добили су имена по боји коју рефлексије бильни и животињски светују води.

Сателити помажу рима рима да открију на којим мјестима има а на којим нема рибе. Помоћу спектометра одређује се боја воде. Ако је вода зелено-жута онда је веома богата билькама којима се хране рибе. То значи да на гем мјесту вјероватно има риба. За разлику од плаве боје океанских пустинија којима уопште нема риба. Морске бильке и животиње имају у себи много ћела и због тога их је веома лако открити.

Сателита се одмах шаљу мале прегледани воде низ површине које воде рибаре тачно на мјесто где рибе имају изобилју.

СВЕТИ СТЕФАН
БЕЗ ТВ
ПРИЈЕМНИКА

Мјештани Светог Стефана и бројни гости хотела који се овдје налазе ових дана у велико негодују — не могу да прате телевизијски програм.

— То је проблем који нам задаје главобољу већ дуже времена, каже Владо Кажанегра, секретар Мјесне заједнице Свети Стефан. Овдје је могуће пратити само италијански програм, а мјештани када плаћају ТВ претплату хоће да имају квалитетан пријем првог и другог југословенског програма. Година ма нам умјесто добре слике стижу обећања надлежних да ће се ситуација поправити.

У Светом Стефану где су ТВ апарати у кућама једина разонода кажу да ће употребити петицију ТВ Титоград, којом ће отказати плаћање претплате уколико се овај проблем коначно по њих по волно не реши.

ОГЛАС

СВЈЕЖА ЈАЈА МОЖЕТЕ ДОБИТИ У СВАКО ДОВА НА ФАРМИ - ПРИЈЕВОР - 50 МЕТАРА ОД МАГИСТРАЛЕ АСФАЛТНИМ ПУТЕМ ОД ЖУТЕ ГРЕДЕ ДЕСНО.